

ספר

מסילת ישרים

על דרך הסוד

שנמסר מפי מורינו רה"י הרה"ג ר' אברהם יעקב פריצקי שליט"א

שיעור חמשה עשר

טהרתה ונקיונה

יוצא לאור

לעילוי נשמת האשה הדגולה

מרת אליז בת מזל ע"ה

ולרפואת שני בת רינה

קונטרס זה יוצא לאור על ידי מכון "דעה את ה'" להוצאת ספרים ומאמרים על דרך "חכמת האמת", שעל ידי "ישיבת השער לה" ללימוד הנגלה והנסתר.

וְכִיּוֹן שֶׁכָּבַר הַתְּאֵמֶת אֵצֶל כָּל חָכָם צָרָה תְּמִימוֹת
הָעֲבוֹזָה וְחוֹבֵת טְהוּרָה וְנִקְיוֹנָה, שְׂזוּלַת אֱלֹה אֵינָה
נִרְצִית וְדַאי כָּלֵל, אֶלֶּא נִמְאָסָת וּמִתְעַבָּת, "כִּי כָּל לְבָבוֹת
דִּירֵשׁ הִי וְכָל יֵצֵר מַחְשָׁבוֹת הוּא מִבֵּיּוֹן" (דְּבָרֵי הַיָּמִים -
אִי כ"ח ט') מֵה נֶעְנֶה בְּיוֹם תּוֹכְחָה אִם הִתְרַשְׁלָנוּ מִן
הָעֵינֹן הַזֶּה, וְהִנְחָנוּ דָּבָר שֶׁהוּא כָּל כָּף מְטַל עָלֵינוּ, שֶׁהוּא
עֶקֶר מֵה הִי אֶלֶהֵינוּ שׂוֹאֵל מֵעַמָּנוּ.

חובת התמימות

רבינו כותב כאן, שאם "הנחנו דבר שהוא כל כך מוטל עלינו שהוא עקר מזה ה' אלהינו שואל מעמנו" – שהוא תמימות העבודה הכתובה בחיבור זה, הרי אנו בסיכון גבוה שכל עבודתנו את בוראנו – החל מקימתנו בבוקר ועד שכיבתנו בלילה תהיה "נמאסת ומתועבת!"

את דבריו אלו מוכיח רבינו, משום ש"כי כל לְבָבוֹת הַדָּרֵשׁ ה' וְכָל יַעַר מְחַשְׁבוֹת הוּא מְבִיֵן" – הקב"ה מעוניין שכל לבך ומחשבותיך יהיו אליו, ואם לא כך הוא הדבר הרי שעבודתך כוללת סיגים, ועבודה עם סיגים "נמאסת ומתועבת".

והנה, אם כנים הדברים שנכתבו ושהוכחו עד כאן, והם שנושא ספר זה הוא תביעה גדולה לברר וללמוד את חכמת האמת וללכת על פיה כשדווקא על ידה יבא האדם לאותה תמימות העבודה הכוללת אהבה יראה ודבקות בו יתברך שֵׁהם "עקר מזה ה' אלהינו שואל מעמנו", והוא משום שדווקא חכמת האמת מעמידה את איש ישראל כנוק' אל בוראו ואת הבורא יתברך כביכול כדוכרא אל כלל ישראל – שזהו הבסיס האיתן לאהבתו יראתו והדבקות בו, הרי המשך הדברים מושתת אף הוא על כך:

אם נתרשל מעיון זה בחכמת האמת ובכך נניח דבר שהוא כל כך מוטל עלינו – שעבודתנו את בוראנו שבסיסה אהבה יראה ודבקות תהיה תמימה בלא סיגים, הרי מה נענה ביום תוכחה – כשיתברר לנו שהיא "אינה נרצית כלל אלא נמאסת ומתועבת".

אם כן, ברור בדבריו שאין כאן "עידוד" ללימוד זה, אלא "חובה" גדולה בכדי שלא נהיה במקום של "אינה נרצית כלל אלא נמאסת ומתועבת".

קליות ואגוזים

והנה, טרם נבוא לברר "סוגיא" זו של העבודה השלמה או שיש בה סייגים – שהם המביאים למיאוס, תינתן בזאת דוגמא לכך, על ידה יתברר מדוע בלא שלמות העבודה הרי היא נמאסת ומתועבת.

הנה, זכינו בדורנו אנו ל"עידודים" רבים לקיום המצוות שהוקמו על ידי אנשים טובים ומתחזקים על ידי נדיבי עם, ובפשיטות נראה שהדבר אכן טוב ורצוי.

ואולם, תוצע בזאת אפשרות אחרת לראות את העניין:

דוגמא לדבר. הנה, דרך משל, בכלה שחתנה בא אליה לביקור, והנה בכדי לעודד את האהבה היראה והדבקות שביניהם, הרי אמר אב הכלה לבתו שהוא יתן לה "עידוד" בכדי שהיא תצא להקבלת פני חתנה. הדבר ברור, שעידוד זה מראה על חסר בסיסי בעצם הקשר שבין בני הזוג, עד שהוא צריך "דחיפת עידוד", שפעמים רבות יכולה אף להזיק!!!

והנה לבושתנו אמת הדבר היא שעל דרך זו כך הם מעשינו שבכל יום, שהרי מכיוון שאמת הדבר היא שהקשר שלנו עם בוראנו אמור להיות בדרך אשה אל בעלה וזוהי כל בסיס חכמת האמת, הרי כל "עידודים" אלו ממאיסים ומתעבים בעיניו יתברך את כל עבודתנו.

והנה, הן אמת שכתבו רבותינו שיש לחלק לתינוקות קליות ואגוזים בכדי לעודדם לתלמוד התורה, אך ברור הדבר שזוהו בדווקא לקטנים שעדיין אין רוח חכמה בהם.

ובאמת, הדוגמא הנזכרת תזכיר לנו, שאף אם איננו מקבלים כל עידוד לעבודתנו את בוראנו, מכל מקום דוגמא מצוייה זו מחייבתנו לתת את דעתנו עד כמה מכוונים אנו אותה בדרך העבודה התמימה כדרך אשה אל בעלה.

עץ החיים ועץ הדעת

באמת, עניין זה – שבלא חכמת האמת הרי העבודה כוללת סיגים, היא "סוגיא" הכתובה בזוהר הקדוש במקומות רבים. "סוגיא" זו היא סוגיית "עץ החיים" ו"עץ הדעת טוב ורע", וסוגיית "וַיִּמְרְדוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעִבְדָּה קָשָׁה בַחֲמָר וּבִלְבָנִים וּבְכָל עִבְדָּה בְשָׂדֵה אֶת כָּל עִבְדָּתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרְדֵי".

הנה, באופן כללי, כלל גילוי הקב"ה בעולמו אמור להיות ברור בלא כל סיגים. גילוי ברור זה הוא הוא גילוי "עץ החיים", משום שכשם שברור לכל שהחיים ניתנים אך ורק מידי הקב"ה, כך גילוי בעולם היה אמור להיות באופן שברור שהכל מאיתו יתברך.

ואולם, חטא עץ הדעת טוב ורע – שמשמעותו היא שבכל הנברא התחבר טוב ורע, הביא לכך שכל גילוי יתברך בעולם עד עצם היום הזה אינו ברור כפי שהיה אמור להיות על ידי עץ החיים, אלא אין כל המציאות מוכיחה על גילוי יתברך אלא באופן מעורבב, כשעירבוב זה מכיל טוב ורע.

משום כך, המציאות שישנה כהיום הזה היא שכולנו ניזונים מעץ הדעת טוב ורע, ומשמעות הדבר היא שאין כולנו מכירים אותו יתברך באופן ברור, אלא באופן בו מעורבב טוב ורע.

והנה, ברור הוא הדבר שאין סוף ייעודנו להישאר ברמה זו בה אנו חיים ולהמשיך את עבודתנו על בסיס עירבוב, אלא ברור שמחובתנו להעלות את עצמנו אל מצב בו נזכה לעבדו כפי גילוי הברור, כשגילוי זה הוא הוא עץ החיים.

עץ החיים ועץ הדעת - סדריהם

והנה, מבואר בזוה"ק במקומות רבים, שהתורה הנלמדת בדרך "חכמת האמת" היא תורת "עץ החיים", ואילו התורה שנלמדת שלא על דרך זו, היא תורת "עץ הדעת טוב ורע".

ביאור הדבר כתוב אף הוא בדברי הזוהר, והוא שהתורה הנלמדת על דרך "חכמת האמת" עוסקת כולה בהיותנו כנוק' אל בוראנו, ובאופן שככל שנאהב אותו ונדבק בו ועל בסיס זה נשתית את כל קיומנו את מצוותיו שעניינם הוא הנהגת בני הזוג יחד, הרי יתמשכו חיים לעולם על דרך כל יחוד בין דוכרא ובין נוק' הממשיך חיים לעולם, והוא הוא "עץ החיים".

בניגוד לכך, התורה הנלמדת שלא על דרך "חכמת האמת" ואינה מפנה את הלומד אל עיקר הדבר שהוא היחוד עמו יתברך והמשכת החיים, הרי היא עוסקת כולה ב"היתר ואיסור", "טמא וטהור", "כשר ופסול", כשעניין לימוד זה הוא כעין תפקיד האשה להביא לכך שהבית יהיה נקי, בכך שלימוד זה מביא לבירור חלקי הרע – האסורים הטמאים והפסולים שהתערבו בטוב בחטא עץ הדעת, אך אין לימוד זה מפנה אל עיקר הדבר.

והנה, הדבר ברור שכל עוד יש את אותם סיגים הרי לימוד זה נצרך ביותר – בכדי לנקות את הסיגים, אך עם זאת גם בלימוד זה ראוי לזכור שאין זו סוף המטרה, אלא המטרה היא שהבית ינוקה מהסיגים שהגיעו אליו מכח עץ הדעת טוב ורע, וכהמשך לכך האשה תספר עם בעלה כפי עץ החיים.

הגלות והגאולה

דע, שהבדל זה בין "עץ החיים" ל"עץ הדעת טוב ורע", הוא ההבדל בין הגלות בה גילוי הקב"ה אינו ברור דיו והרי שהנהגה זו היא התמשכות מעץ הדעת טוב ורע, לבין הגאולה בה גילוי ברור והרי שהנהגה זו היא התמשכות מעץ החיים.

על בסיס זה דרשו רבותינו את הפסוק המדבר על תוקף הגלות "וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעִבְדָּה קָשָׁה בְּחָמֶר וּבְלִבָּנִים וּבְכָל עֲבָדָה בְּשָׂדֵה אֶת כָּל עֲבָדְתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָּהֶם בְּפָרֶךְ", זה לשונם:

אלין ערב רב דנפקו ממצרים, דגרמין להו לישראל לאשתעבדא בפולחנא קשיא, "בחומר" – בקל וחומר ובכל פלפולא דגמרא ודאי, "ובלבנים" – בלבון הלכתא, "ובכל עבודה בשדה" – דא ברייתא, "את כל עבודתם וגו'" – דא משנה, אבל כד אלין יתפסקון מעלמא כלא בנייחא יהא. (חלק א' כז. ותיקונים חדשים לרמח"ל תיקון י"ח)

תרגום:

אלו ערב רב שיצאו ממצרים, הגורמים להם לישראל להשתעבד בעבודה קשה, שהיא "בחומר" – בקל וחומר ובכל פלפולי הגמרא ודאי, "ובלבנים" – בלבון ההלכה, "ובכל עבודה בשדה" – זו הברייתא, "את כל עבודתם וגו'" – זו המשנה, אבל כשאלו יפסקו מהעולם הכל יהיה בנחת.

על כך גם מתפלל הרמח"ל, והיא תפילה אחת מתקט"ו התפילות שהוא חיבר לגילוי כבודו יתברך:

אל אחד יחיד ומיוחד הרי אבדה עצה מבנים נסרחה חכמתם, שבו "וחכמת סופרים תסרח" כגון "וסרח העודף", שהוא דבר שאינו צריך כל כך אלא הוספה לבד. שבזמן אחר תלמידי חכמים היו משתדלים ברזין דאורייתא שהוא חכמה שנא' בו "כי ה' יתן חכמה", ופשט של התורה היו זורקים בכמה פלפול וסברא שהוא קש ותבן שהם שני קליפות עשו וישמעאל, וזה עוקר הרים וטוחנן זו בזו בסברא, שבזה היו מכניעים אלה הקליפות הסובבים לתורה ואז היו משיגים תורתך – תורת אמת, ובשעה שהיו עוסקים בו כמה אורות עליונים היו ממשיכים למטה, שאמרו על יונתן בן עוזיאל בשעה שהיה עוסק בתורה כל עוף שהיה פורח עליו היה נשרף וזה בזמן שהיה עוסק ברזין דאורייתא ודאי, וכך היו מתדבקים בשכינה הקדושה בדביקות גמור, ועתה "חכמת סופרים תסרח" שהרי רזין דאורייתא הם טפלים לפשט התורה והפשט הוא העיקר נסרחה חכמתם ודאי, וזה חכמה חכמת האמת, תורתך תורת אמת ששם אין מחלוקת אלא תורת ה' תמימה, וכל כך למה אלא "אבדה עצה מבנים", שהתורה נשתכחה מישראל כל כך עד שאין יודעים יופי ושבח התורה שנא' בה "יקרה היא מפנינים", וזה היקר

לא נראה להם מכמה עננים וחשוכים ומחיצות ברזל שמפסיק ביניהם, וצריך כח גדול להעבירם בכמה פלפול וסברא להכנס לפנים (תפילה ק"א).

נמצא עולה מהדברים, שהן אמת שמכיוון שמצבינו היום הוא כפי אחר החטא וכשעץ הדעת טוב ורע הוא הוא המנהל את מהלך חיינו וכהמשך לכך אנו בגלות הרי יש לנו ללמוד את תורת הגלות שכל עניינה הוא להפריד את השוב מהרע, אך ראוי הוא בירור הדבר האם גם חובתנו לקיים את הפסוקים שהביא הרמח"ל העוסק בעזיבתנו את חכמת האמת "אבדה עצה מבנים נסרחה חכמתם", ו"וחכמת סופרים תסרח"?

הסרח

וביתר בירור – עניין ה"סרח":

הנה, כלל הוא שדבר האחוז ב"חיים" אין סיבה שהוא יפיץ ריח שאינו נעים, אך דבר התלוש מהחיים כשבכך הוא "סרח", הרי הוא מפיק ריח שאינו נעים (- מסריח בלע"ז, והוא נמצא הרבה בלשון חז"ל).

על כן נראה ברור, שאם התייחסותנו לעיקר גילוי ה' ולעיקר התורה שהיא תורת עץ החיים כדבר "סרח" – המפיץ ריח שאינו נעים בקיום הכתוב "וחכמת סופרים תסרח", הרי ישנה סברה טובה שאף הקב"ה יתייחס אל עיקר גילוי ה' הנעשה על ידינו בדרך עץ הדעת ולתורתנו שהיא תורת עץ הדעת טוב ורע באותה מדה שאנו מודדים לו.

נמצא, שלאחר "שִׁכְבַּר הַתְּאֵמָה אֶצֶל כָּל חָכָם צֶרֶף תְּמִימוֹת הָעֲבוּדָה וְחֻבַּת טְהוּרָתָה וְנִקְיוֹנָה", הרי אם בכח משקיעים אנו את עצמנו בעבודת ה' שאינה נקיה וטהורה אלא כל עניינה הוא בירור הסיגים, עלולים המשך הדברים "שְׁזוּלַת אֱלֹהֵי אֵינָה נְרָצִית וְדַאי כָּלֵל אֶלֶּא נִמְאָסָת וּמִתְעַבֶּת" – לדבר עלינו.

נקיה וקלה

וביתר עוז – עצה טובה:

הנה, אמרו רבותינו ש"לְעוֹלָם וְלְעוֹלָם יִלְמַד אָדָם אֶת בְּנוֹ אֲמִנוֹת נְקִיָּה וְקִלָּה",
ואף למדונו רבותינו שדברים אלו נאמרו גם על עבודת ה'.

והנה, הדבר ברור שכל עניינה של עבודת הבורא היא לגילוי כבודו,
ואף ברור הדבר שגילוי כבודו הוא בבחינת "נְקִיָּה וְקִלָּה" על ידי חכמת
האמת יותר מאשר על ידי חלקים אחרים בתורה שעניינם הוא הסרת
המוץ והתבן.

אם כן, "מה נַעֲנֶה בְיוֹם תּוֹכַחָה אִם הִתְרַשְׁלֵנוּ מִן הָעֵינַיִן הַזֶּה, וְהִנַּחְנוּ דְבַר
שֶׁהוּא כָּל כֶּף מְטָל עֲלֵינוּ, שֶׁהוּא עֶקֶר מֶה ה' אֱלֹהֵינוּ שׁוֹאֵל מֵעַמָּנוּ?"

שיעורי הישיבה מתקיימים בבית הכנסת הגר"א למטה רח' הפסגה 51 שכונת בית וגן, ונשמעים בטל' הישיבה 02-5606201, ב"קול הלשון" בקו ישיר לשיעורי הרב 0732951392, ואף ניתנים לצפייה באתר קול הלשון.

בזמני השיעור, ניתן להשתתף בשיעורים אלו גם באופן חי בתוך השיעור, ב"זום", דרך קו הישיבה, ודרך הקו של קול הלשון.

שיעורי הישיבה:

ימים א' - ו' לאחר תפילת ותיקין - תקט"ז תפילות לרמח"ל

ימים א' - ה' בין השעות 21.30 - 22.30 - ספרא דצניעותא בעיון

יום חמישי בשעה 3.00 - פרשת השבוע

יום שישי בשעה 10.00 - שערי אורה

שבת קדש בשעה 16.00 - מסילת ישרים

מוצש"ק בשעה 22.00 - זוהר - היכלות בראשית

לפנייה בכל ענייני הישיבה, לתרומות ולהנצחות, להצטרפות לרשימת התפוצה, להשגת ספרי מורינו ראש הישיבה "יסוד הבריאה" שני חלקים, "יסוד המועדים", "צוציתא", "בינת הדעת", "אדיר במלוכה" שני חלקים ועוד חוברות שיצאו לאור, ניתן לפנות לטל' הישיבה 02-5606201, או לטל' 0504169427 או למייל yeshiva@hashaar.com

תרומות ניתן להעביר גם ב"נדרים פלוס", על שם "ישיבת השער להשם".

לשאלות בלימוד ישירות לראש הישיבה ניתן לפנות לטל' 0527126035 בין השעות 20.45-21.15 או למייל roshyeshiva@hashaar.com